

Paper Type: Original Article

Identifying and Prioritizing Drivers for Improving Decision-Making Competencies of Managers of Financial Institutions in the Iranian Capital Market within the Framework of Strategic Foresight

Vajhollah Ghorbanizadeh¹ , Hossein Hamzavi^{2,*}

¹ Department of Public Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran; ghorbanizadeh@atu.ac.ir.

² Department of Human Resource Management, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabatabaei University, Tehran, Iran; hossein_hamzvi@atu.ac.ir.

Citation:

Ghorbanizadeh, V., & Hamzavi, H. (2025). Identifying and prioritizing drivers for improving decision-making competencies of managers of financial institutions in the Iranian capital market within the framework of strategic foresight. *Strategic Studies in Financial Management and Insurance*, 2(3), 207-223.

Received: 17/01/2025

Reviewed: 26/04/2025

Revised: 14/05/2025

Accepted: 03/06/2025

Abstract

Purpose: The purpose of this study was to identify and prioritize the drivers enhancing the decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market within the framework of strategic foresight.

Methodology: This research, in terms of methodology, is based on the structural cross-impact matrix analysis with a strategic foresight approach, and in terms of purpose, it is developmental-applied in nature. The statistical population consisted of 30 experts, including university professors and managers of financial institutions in Iran's capital market, selected through purposive sampling. The data were collected through library research, structured interviews, and a questionnaire rated from zero to three according to the structural cross-impact matrix, and were analyzed using MICMAC statistical software.

Findings: The findings revealed that the drivers of developing systems thinking and foresight skills in strategic financial decision-making, strengthening decision-making capabilities under uncertainty and market volatility, and institutionalizing technological competencies in applying financial systems and software are the most influential drivers in enhancing the decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market.

Originality/Value: This study, through a strategic foresight approach, identifies and prioritizes the drivers enhancing decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market. It is expected that managers and leaders of these institutions will operationalize the identified drivers based on their priority to improve the decision-making competencies of financial managers across various managerial levels within Iran's capital market institutions.

Keywords: Competency, Decision-making competencies, Managers' decision-making competencies, Financial institutions of Iran's capital market.

Corresponding Author: hossein_hamzvi@atu.ac.ir

<https://doi.org/10.22105/ssfmi.v2i3.81>

Licensee. **Strategic Studies in Financial Management and Insurance**. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

۶

نوع مقاله: پژوهشی

شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی

وجه الله قربانی زاده^۱، حسین حمزوی^{۲*}

^۱گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
^۲گروه مدیریت منابع انسانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: هدف از انجام این پژوهش، شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی بود.

روش‌شناسی پژوهش: پژوهش حاضر از نظر روش انجام، بر پایه تحلیل ماتریس اثرات متقابل ساختاری با رویکرد آینده‌نگاری راهبردی و از نظر هدف از نوع توسعه‌ای-کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش از ۳۰ نفر از خبرگان شامل اساتید دانشگاهی و مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران به روش هدفمند تشکیل شده است. داده‌های این تحقیق از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، مصاحبه ساختاریافته و پرسشنامه امتیازدهی از صفر تا سه طبق ماتریس اثرات متقابل ساختاری جمع‌آوری شده و با نرم‌افزار آماری میک‌مک تجزیه و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان داد که پیشران‌های توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی، تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه، نهادهای بهسازی شایستگی‌های فناورانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی به‌عنوان تاثیرگذارترین پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران هستند.

اصالت/ارزش افزوده علمی: این پژوهش با رویکرد آینده‌نگاری راهبردی به شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران پرداخته و انتظار می‌رود که مدیران و رهبران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوبی به عملیاتی‌سازی این پیشران‌ها بر اساس اولویت تعیین شده، در جهت بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در سطوح مختلف مدیریتی این نهادها بپردازند.

کلیدواژه‌ها: شایستگی، شایستگی‌های تصمیم‌گیری، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران، نهادهای مالی بازار سرمایه ایران.

۱- مقدمه

در اقتصاد کنونی، نهادهای مالی در بازار سرمایه ایران وظیفه تجمیع و هدایت سرمایه‌های خرد به سمت اجرای طرح‌های توسعه‌ای، اصلاح ساختار مالی و تامین سرمایه در گردش شرکت‌ها را دارند. در واقع، نهادهای مالی با ایفای نقش واسطه‌ای خود می‌توانند زمینه تعمیق بازار سرمایه و افزایش کارایی تامین مالی را فراهم آورند [1]. در این میان، نقش آفرینی توانایی مدیرانی که منجر به حمایت موثر و صیانت از حقوق سهامداران خرد شوند، می‌تواند نقش نهادهای مالی را در جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به بازارهای اولیه و ثانویه تقویت کرده و پایداری و اعتماد در بازار سرمایه ایران را افزایش دهد [2]. از همین رو، مدیران نهادهای مالی باید از مجموعه‌ای از شایستگی‌ها، صلاحیت‌ها و توانایی‌ها برخوردار باشند که آن‌ها را در مواجهه با چالش‌های پیچیده و پویای اقتصادی و مالی توانمند سازد؛ از جمله این شایستگی‌ها می‌توان به شایستگی‌های تصمیم‌گیری راهبردی،

تحلیل محیطی، آینده‌نگری، مدیریت ریسک و تسلط بر فناوری‌های مالی نوین اشاره کرد [3]. تقویت این شایستگی‌ها به مدیران کمک می‌کند تا تصمیماتی آگاهانه، انعطاف‌پذیر و مبتنی بر داده اتخاذ کنند و در شرایط عدم قطعیت، مسیر بهینه را برای سازمان ترسیم نمایند. علاوه بر این، توسعه مهارت‌های ارتباطی و رهبری مشارکتی در میان مدیران، زمینه‌ساز تعامل موثرتر میان نهادهای مالی و سایر بازیگران بازار سرمایه است [4]. در مجموع، ارتقای شایستگی‌های مدیریتی به‌ویژه در حوزه تصمیم‌گیری می‌تواند عاملی کلیدی در بهبود عملکرد نهادهای مالی و تحقق اهداف توسعه‌ای بازار سرمایه باشد [5]. از میان شایستگی‌های نام برده شده، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران پایه و اساس تمامی فرایندهای مدیریتی و راهبردی را تشکیل می‌دهد [6]. در واقع، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران به معنای توانایی به‌کارگیری مجموعه‌ای از دانش، مهارت، نگرش و قضاوت حرفه‌ای برای انتخاب بهترین گزینه در مواجهه با مسایل پیچیده و چندبعدی سازمانی است [7]. این شایستگی شامل توانایی تحلیل داده‌ها، ارزیابی گزینه‌های مختلف، پیش‌بینی پیامدهای احتمالی تصمیمات و انتخاب راهکارهایی است که بیشترین هماهنگی را با اهداف راهبردی سازمان دارند [8]. می‌توان گفت، شایستگی تصمیم‌گیری مدیران بازتابی از تفکر تحلیلی، آینده‌نگری، خلاقیت و مسئولیت‌پذیری آن‌ها در فرایند تصمیم‌سازی است که نقش مهمی در موفقیت و پایداری سازمان‌ها ایفا می‌کند [9]. افزون بر این، تصمیم‌گیری موثر به مدیران این امکان را می‌دهد تا در شرایط پیچیده و ناپایدار بازار، انتخاب‌هایی هوشمندانه، منطبق با منافع فردی و جمعی و همسو با اهداف کلان سازمان داشته باشند [10].

بر اساس تئوری مبتنی بر منبع، شایستگی تصمیم‌گیری مدیران در سازمان‌ها نقشی بنیادین در جهت‌دهی به عملکرد، کارایی و پایداری ساختارهای مدیریتی دارد. از همین رو، مدیرانی که از شایستگی تصمیم‌گیری بالایی برخوردارند، قادرند با تحلیل درست شرایط محیطی، پیش‌بینی تغییرات بازار و استفاده موثر از داده‌های موجود، تصمیماتی اتخاذ کنند که منجر به بهبود بهره‌وری و تحقق اهداف راهبردی سازمان شود [11]. این شایستگی‌ها موجب افزایش توان سازمان در مواجهه با عدم قطعیت، مدیریت بحران و سازگاری با تحولات فناورانه و اقتصادی می‌شوند. از سوی دیگر، شایستگی تصمیم‌گیری در سطوح مختلف مدیریتی، پایه‌گذار اعتماد درون‌سازمانی و تسهیل‌کننده ارتباطات اثربخش میان مدیران و ذی‌نفعان است [12]. در مقابل، نپرداختن به توسعه و تقویت این شایستگی‌ها می‌تواند منجر به اتلاف منابع، کندی در واکنش به تغییرات محیطی و از دست رفتن فرصت‌های راهبردی و عملیاتی شود. همچنین، ضعف در شایستگی تصمیم‌گیری مدیران احتمال بروز خطاهای مدیریتی، افزایش ریسک سازمانی و کاهش اعتماد زیردستان و ذی‌نفعان را به همراه دارد. افزون بر این، بی‌توجهی به این حوزه موجب کاهش مزیت رقابتی و تضعیف جایگاه سازمان در بازار پویا و رقابتی امروز می‌گردد [13]. از همین رو، بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران از طریق شناخت پیشران‌های کلیدی اثرگذار حایز اهمیت است. در این راستا، اسناد بالادستی کشور مانند سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، برنامه ششم توسعه و سیاست‌های کلی اصل ۴۴، بر تقویت تصمیم‌گیری کارآمد، دانش‌محور و آینده‌نگر مدیران، شفاف‌سازی فرایندها، مدیریت ریسک و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین تأکید دارند. این اسناد اهمیت ویژه‌ای به شناسایی و بهسازی پیشران‌های شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران در سازمان‌ها می‌دهند.

در واقع، مطالب بیان‌شده نشان می‌دهد که شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی، به مدیران امکان می‌دهد تغییرات آتی بازار و شرایط محیطی را پیش‌بینی کرده و استراتژی‌های سازمانی خود را متناسب با نیازهای نوین و پیچیده بازار سرمایه تنظیم کنند. تصمیم‌گیری‌ها بر پایه داده‌های معتبر و تحلیل آینده‌نگرانه انجام می‌شود که بهره‌وری، کارایی و اثربخشی فعالیت‌های نهادهای مالی را افزایش می‌دهد. همچنین، نتایج این پژوهش به نهادهای مالی امکان می‌دهد تهدیدات و فرصت‌های بالقوه پیش رو را شناسایی و ریسک‌های ناشی از ضعف در شایستگی‌های تصمیم‌گیری را کاهش دهند. این امر موجب تقویت مزیت رقابتی، بهبود مستمر عملکرد و ارتقای اعتماد سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه ایران می‌شود. با این حال، عدم بررسی دقیق پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران ممکن است موجب اتخاذ تصمیمات غلط، کاهش کارایی نهادهای مالی و ضعف در واکنش به تغییرات سریع بازار شود؛ در نتیجه فرصت‌های توسعه از دست رفته و سازمان‌ها در برابر تهدیدهای نوظهور آسیب‌پذیر خواهند شد. با توجه به این مسایل، در این پژوهش، پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران با رهیافت آینده‌نگاری راهبردی شناسایی شده و با استفاده از امتیازدهی خبرگان و تحلیل اثرات متقابل ساختاری در نرم‌افزار میک‌مک رتبه‌بندی می‌شوند. لذا، هدف این پژوهش شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران در نهادهای مالی بازار سرمایه ایران است.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱- شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران

شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران، توانایی ترکیب دانش تخصصی، تجربه عملی و تحلیل محیطی برای اتخاذ تصمیمات موثر و به موقع در شرایط پیچیده و پویا، درک دقیق پیامدهای کوتاه‌مدت و بلندمدت تصمیمات و مدیریت ریسک‌های مرتبط با آن است. در واقع، مدیران شایسته می‌توانند با بهره‌گیری از خرد جمعی و منابع اطلاعاتی، تصمیماتی اتخاذ کنند که هم به اهداف سازمان و هم به پایداری محیطی کمک کند [14]. همچنین، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران، مجموعه‌ای از مهارت‌ها، نگرش‌ها و توانمندی‌های شناختی است که امکان تحلیل مسایل چندبعدی، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها و انتخاب بهترین مسیر عمل را فراهم می‌آورد [15]. این شایستگی‌ها، انعطاف‌پذیری در برابر عدم قطعیت و ظرفیت یادگیری از تجربه‌های گذشته را نیز شامل شده که مدیران شایسته می‌توانند در شرایط پیچیده بازار، تصمیماتی هوشمندانه و سازگار با اهداف راهبردی سازمان اتخاذ کنند [16]؛ بنابراین، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران، قابلیت هماهنگی میان تفکر تحلیلی، مهارت‌های اجتماعی و ابزارهای فناورانه برای اتخاذ تصمیمات موثر و استراتژیک است. از همین رو شایستگی‌های تصمیم‌گیری، توانایی ارزیابی پیامدهای تصمیم، پیش‌بینی تغییرات محیطی و بهره‌گیری از داده‌ها و هوش جمعی را در بر می‌گیرد. در نتیجه، مدیران شایسته می‌توانند با شفافیت، پاسخگویی و دقت، تصمیماتی اتخاذ کنند که ارزش پایدار برای سازمان ایجاد می‌کند [17].

۲-۲- کارکردهای شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران

شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران امکان تحلیل جامع و چندبعدی مسایل را فراهم می‌آورند و مدیران را قادر می‌سازند پیامدهای کوتاه‌مدت و بلندمدت تصمیمات خود را پیش‌بینی کنند. در واقع، کسب و توسعه این شایستگی‌ها توانایی مدیریت ریسک و عدم قطعیت را افزایش می‌دهند و از اتخاذ تصمیمات هیجانی و واکنشی جلوگیری می‌کنند [18]. از طرفی، شایستگی‌های تصمیم‌گیری موجب هم‌افزایی منابع انسانی، اطلاعات و فناوری در فرایندهای تصمیم‌گیری می‌شوند. آن‌ها به مدیران امکان می‌دهند فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی را شناسایی و راهبردهای مناسب را طراحی کنند [19]. علاوه بر این، شایستگی‌های تصمیم‌گیری نقش مهمی در تقویت یادگیری سازمانی و بهبود فرهنگ بازخورد دارند. این توانمندی مدیران را قادر می‌سازد تعاملات بین‌سازمانی و هماهنگی میان واحدها را بهبود بخشند [20]. در نتیجه، شایستگی‌های تصمیم‌گیری موجب افزایش انعطاف‌پذیری و چابکی سازمان در مواجهه با تغییرات محیطی می‌شوند. لذا، این شایستگی‌ها ارزش پایدار برای سازمان ایجاد کرده و زمینه رقابت‌پذیری بلندمدت را فراهم می‌کنند [21]؛ بنابراین، شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران توانایی تلفیق دانش، تجربه و تحلیل داده‌ها را فراهم می‌آورد تا تصمیمات موثر و استراتژیک اتخاذ شود، موجب افزایش دقت و کاهش خطا در شرایط پیچیده و پرابهام می‌گردد و با تقویت یادگیری سازمانی و هم‌افزایی منابع انسانی توانمندی سازمان در پاسخ به تغییرات محیطی و رقابتی ارتقا می‌یابد [22].

۲-۳- نهادهای مالی بازار سرمایه ایران

امروزه بازار سرمایه ایران به عنوان یک نهاد مالی مهم، نقشی اساسی در توسعه اقتصادی کشور ایفا می‌کند و کارایی و اثربخشی آن به طور فزاینده‌ای به عملکرد نهادهای خود انتظام و مالی وابسته است. در واقع، نهادهای مالی بازار سرمایه ایران با نظارت و کمک بر فعالیت فعالان بازار، ترویج انصاف و شفافیت و حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران، به ارتقای اعتماد و اطمینان در بازار کمک می‌کنند [23]. از طرفی، نهادهای مالی در بازار سرمایه ایران با چالش‌هایی مانند ضعف در تصمیم‌گیری راهبردی، عدم بهره‌گیری کامل از اطلاعات شفاف و کمبود توان مدیریتی در نظارت بر فعالیت فعالان بازار مواجه هستند. این محدودیت‌ها منجر به بروز مشکلاتی همچون تصمیمات ناهماهنگ، سودمندی قیمت‌ها و تضییع حقوق سرمایه‌گذاران حقیقی و حقوقی شده است. به منظور ارتقای کارکردهای نهادهای مالی، ضروری است شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران تقویت شود تا توان پیش‌بینی اثرات تصمیمات، مدیریت ریسک، پاسخگویی و شفافیت در فرایندهای مالی افزایش یابد و ظرفیت نظارتی آن‌ها بر فعالیت‌های بازار بهبود پیدا کند [1]، [2].

۲-۴- پیشینه تجربی پژوهش

هاشمیان و همکاران [23] در پژوهشی به بررسی شناسایی عوامل موثر بر بهبود شایستگی مدیران پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که از نظر مدیران، وضعیت کلی شایستگی‌های مدیریتی شامل شایستگی‌های ذهنی، درون‌فردی، میان‌فردی، اجرایی، سازمانی، تخصصی و تحلیلی‌گر

محیطی است؛ همچنین، تحلیل عاملی تاییدی بیان می‌کند که مولفه‌های هفت‌گانه شناسایی شده دارای بار عاملی کافی برای پیش‌بینی شایستگی مدیران هستند. بر این اساس، ارزیابی مستمر عملکرد مدیران مبتنی بر الگوی شایستگی متناسب با بافت سازمان و اجرای بهینه طرح‌های توسعه و پرورش مدیران، می‌تواند به رشد بهره‌وری و ارتقای مزیت رقابتی سازمان منجر شود.

گونزالس-گارسیا و همکاران [24] در پژوهشی به بررسی شایستگی تصمیم‌گیری مدیران پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که ارزش‌ها و اخلاق حرفه‌ای، پردازش اطلاعات، مدیریت سیستم‌ها و داده‌ها و مدیریت ریسک به‌عنوان شایستگی تصمیم‌گیری مدیران در بخش پرستاری هستند. همچنین، فناوری به‌طور مداوم به‌عنوان یک تسهیل‌کننده حیاتی تصمیم‌گیری شناخته شد که امکان دسترسی و تجزیه و تحلیل کارآمد اطلاعات را فراهم می‌کند. برعکس، سطوح بالای استرس و پیچیدگی محیط‌های مراقبت‌های بهداشتی به‌عنوان موانع اصلی تصمیم‌گیری موثر شناخته شدند.

اسکاگرلوند و همکاران [25] در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر شایستگی‌های تصمیم‌گیری و توانایی‌های شناختی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که هوش عمومی که همواره قوی‌ترین عامل پیش‌بینی‌کننده بود و توانایی حساب که به‌طور مستقل نقش مهمی در شایستگی کلی تصمیم‌گیری داشت، از جمله عوامل کلیدی هستند. علاوه بر این، کارکردهای اجرایی نیز توانستند شایستگی کلی تصمیم‌گیری را پیش‌بینی کنند، حتی وقتی همه عوامل دیگر در مدل‌ها لحاظ شده بودند. یافته جدیدی که جالب توجه است، ارتباط بین نحوه درک زمان و شایستگی تصمیم‌گیری است و نشان می‌دهد که این توانایی‌های شناختی می‌توانند به شکل مکمل، همدیگر را در فرایند تصمیم‌گیری تقویت کنند.

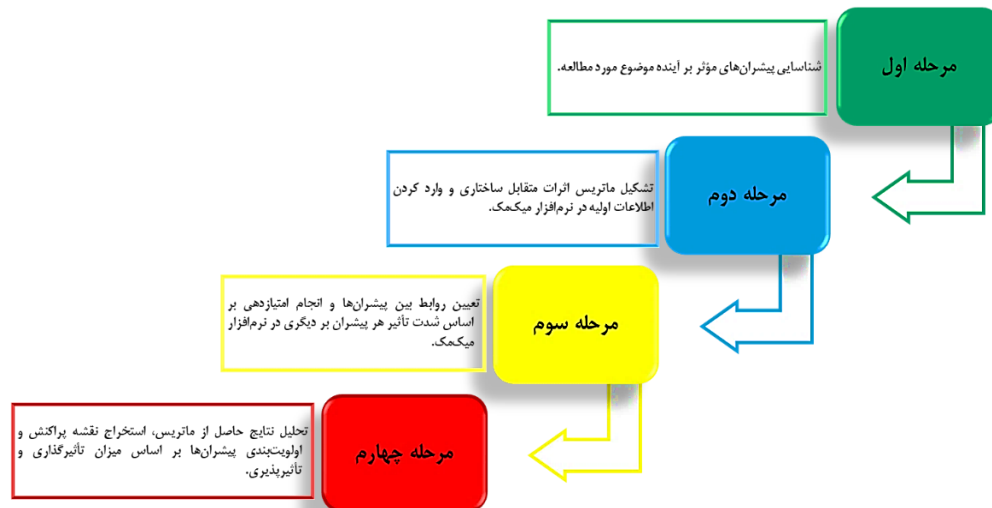
نجم الدینوا [26] در پژوهشی به بررسی شایستگی تصمیم‌گیری در موقعیت‌های غیرساخت یافته پرداخت. یافته‌های این پژوهش نشان داد که افرادی که توانایی انعطاف‌پذیری ذهنی و کنترل احساسات بالاتری دارند، در موقعیت‌های ناآشنا، شایستگی تصمیم‌گیری به‌مراتب بهتری نشان می‌دهند. همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهد که افزایش آگاهی درباره فرایندهای فکری خود و آموزش استراتژی‌های انطباقی می‌تواند شایستگی تصمیم‌گیری در محیط‌های پویا را بهبود دهد. این نکات کاربردی، اهمیت ویژه‌ای برای آموزش مدیران، مدیریت بحران و پرورش رهبران دارد، جایی که اتخاذ تصمیمات موثر در شرایط جدید و چالش‌برانگیز حیاتی است.

با بررسی مطالعات پیشین می‌توان متوجه شد که تاکنون پژوهشی به شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی نپرداخته است. به این صورت که پژوهش هاشمیان و همکاران [23] نشان داد که شایستگی‌های مدیریتی شامل مولفه‌های ذهنی، درون‌فردی، میان‌فردی، اجرایی، سازمانی، تخصصی و تحلیلی‌گر محیطی است و تحلیل عاملی تاییدی اعتبار این مولفه‌ها را برای پیش‌بینی شایستگی مدیران تایید کرد؛ باین حال، این پژوهش به اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی تصمیم‌گیری مدیران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی توجه نکرده است. گونزالس-گارسیا و همکاران [24] دریافتند که ارزش‌ها و اخلاق حرفه‌ای، پردازش اطلاعات، مدیریت سیستم‌ها و داده‌ها، مدیریت ریسک و فناوری نقش کلیدی در شایستگی تصمیم‌گیری دارند و استرس و پیچیدگی محیطی موانع اصلی هستند، اما پژوهش آن‌ها به نهادهای مالی بازار سرمایه و اولویت‌بندی راهبردی پیشران‌ها نمی‌پردازد. اسکاگرلوند و همکاران [25] در پژوهشی نشان دادند که هوش عمومی، توانایی حساب و کارکردهای اجرایی شایستگی تصمیم‌گیری را پیش‌بینی می‌کنند و ادراک زمان نیز موثر است، اما تمرکز آن‌ها بر توانایی‌های شناختی فردی بوده و چارچوب سازمانی و بازار سرمایه را لحاظ نکرده‌اند. نجم الدینوا [26] دریافت که انعطاف‌پذیری ذهنی و خودتنظیمی عاطفی موجب تصمیم‌گیری بهتر در موقعیت‌های ناآشنا می‌شود و آموزش استراتژی‌های انطباقی مفید است، اما این پژوهش نیز به شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های سازمانی برای مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در قالب آینده‌نگاری راهبردی نپرداخته است. همان‌طور که واضح است، سایر محققان شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی را بررسی ننموده‌اند. از همین رو، با توجه به خلا پژوهشی موجود، محقق با شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی می‌تواند گامی مهم در راستای بهبود شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران در تمام نهادهای مالی بازار سرمایه ایران بردارد.

۳- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر روش انجام، بر پایه تحلیل ماتریس اثرات متقابل ساختاری با رهیافت آینده‌نگاری راهبردی و از نظر هدف از نوع توسعه‌ای-کاربردی است. روش ماتریس تحلیل اثرات متقابل ساختاری، ابزاری کاربردی برای ارزیابی احتمال وقوع پدیده‌ای در میان مجموعه‌ای از عناصر

پیش‌بینی شده است [27]. این روش با هدف درک پویایی‌های سیستم، شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های تأثیرگذار بر آینده به کار می‌رود. در این چارچوب، احتمال رخداد یک موضوع با توجه به تأثیرات متقابل بالقوه میان عناصر سیستم و بر پایه قضاوت‌های تخصصی تنظیم می‌شود [28]. در ماتریس اثرات متقابل ساختاری امتیازدهی به پیشران‌ها به این صورت بوده که امتیاز صفر (بدون تأثیر)، امتیاز یک (تأثیر ضعیف)، امتیاز دو (تأثیر متوسط) و امتیاز سه (تأثیر زیاد) است که خبرگان از طریق مصاحبه ساختاریافته به پیشران‌ها امتیاز خود را اعلام می‌نمایند. به این صورت که پیشران‌ها بر اساس میزان و شدت تأثیری که بر سایر پیشران‌ها دیگر می‌گذارند، از صفر (بدون تأثیر) تا سه (تأثیر زیاد)، امتیاز آن‌ها اعلام می‌شود [29]. به‌طوری‌کلی تحلیل ماترسی اثرات متقابل ساختاری مطابق شکل زیر شامل چهار مرحله زیر است [30].

شکل ۱- مراحل اجرای تحلیل اثرات متقابل ساختاری با رهیافت آینده‌نگاری راهبردی در نرم‌افزار میک‌مک.
Figure 1- Steps to implement structural interaction analysis with a strategic foresight approach in Mikmak software.

داده‌های این پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه ساختاریافته با خبرگان با روش امتیازدهی ماتریس میک‌مک از طیف امتیاز صفر تا سه جمع‌آوری شده است. به این صورت که خبرگان بر اساس ماتریس اثرات متقابل ساختاری به پیشران‌ها شناسایی شده، امتیاز خود را اعلام نموده‌اند. نکته حایز اهمیت در ماتریس اثرات متقابل ساختاری این بوده که به قطر اصلی نیز امتیازی تعلق نمی‌گیرد. به این معنا که یک پیشران با خود آن پیشران در ماتریس اثرات متقابل ساختاری ارتباطی ندارد. در نهایت، تجزیه و تحلیل داده‌ها بر مبنای خروجی نرم‌افزار میک‌مک بر اساس امتیاز نهایی به‌دست آمده برای هر یک از پیشران‌های شناسایی شده بر اساس اولویت‌بندی پیشران‌ها به تفکیک تأثیرگذاری (نفوذ) و تأثیرپذیری (وابستگی) انجام می‌شود [31]. جامعه آماری این پژوهش از ۳۰ نفر از خبرگان شامل اساتید دانشگاهی و مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران به روش هدفمند تشکیل شده است. به این صورت که تعداد ۱۴ نفر از این خبرگان از اساتید دانشگاهی و اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی اول کشور (با مدرک دکترای تخصصی، سابقه پژوهش در حوزه مدیریت منابع انسانی و مدیریت مالی و حداقل ۱۲ سال سابقه تدریس و پژوهش) انتخاب شدند و ۱۶ نفر از خبرگان از مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران (با مدرک دکترای تخصصی، تجربه سمت مدیریت در نهادهای مالی بازار سرمایه ایران و حداقل سابقه کاری ۱۵ سال در سازمان‌های مربوطه) انتخاب شدند. در جدول ۱ ویژگی‌های توصیفی نمونه آماری ذکر شده است.

جدول ۱- تحلیل توصیفی نمونه آماری.

Table 1- Descriptive analysis of statistical samples.

خبرگان	سازمان مربوطه	فراوانی	درصد	سن خبرگان	فراوانی	درصد	مدرک تحصیلی	تخصص/سمت	حداقل سابقه تدریس/کاری
اساتید	دانشگاه‌های	14	46.7	۴۰ تا ۵۰ سال	18	60	دکتری	مدیریت منابع انسانی	12
دانشگاه	دولتی کشور						تخصصی	و مدیریت مالی	
مدیران	نهادهای مالی	16	53.3	۵۰ سال و بیشتر	12	40	دکتری	مدیریت نهادهای مالی	15
	بازار سرمایه ایران						تخصصی	بازار سرمایه ایران	
	جمع کل	30	100	جمع کل	30	100	-	-	-

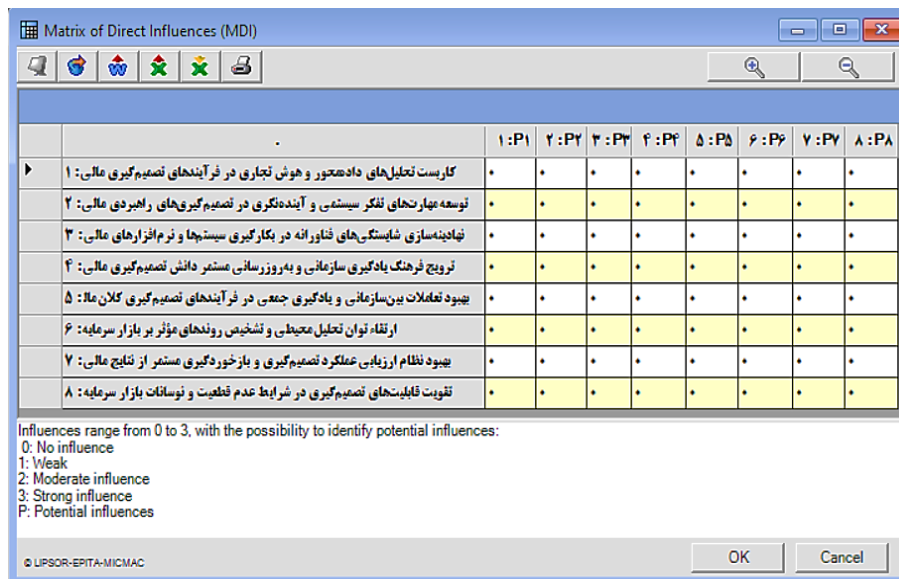
به منظور بهره‌گیری از نظرات خبرگان، ۸ مورد از پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران مطابق با اسناد و مدارک موجود در پایگاه‌های معتبر علمی نظیر ساینس دایرکت، امرالد، اسکوپوس، گوگل اسکولار، الزویر و شناسایی گردید. در جدول ۲ پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۲- پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران.

Table 2- Drivers of enhancing decision-making competencies of financial managers in Iran's capital market institutions.

پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران	توضیح
کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی	استفاده از داده‌ها و ابزارهای هوشمند برای اتخاذ تصمیمات مالی دقیق و مبتنی بر شواهد.
توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی	توانایی دیدن کل سیستم مالی و پیش‌بینی تأثیرات بلندمدت تصمیمات راهبردی.
نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناورانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی	توانایی بهره‌گیری موثر از فناوری‌ها و نرم‌افزارهای مالی برای بهبود تصمیم‌گیری.
ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی	ایجاد فرایندهای یادگیری مستمر در سازمان برای افزایش کیفیت تصمیمات مالی.
بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی	تقویت همکاری و تبادل دانش بین واحدها برای تصمیم‌گیری‌های مالی موثر و هماهنگ.
ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه	توانایی شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی موثر بر بازار و سرمایه‌گذاری‌ها.
بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی	استفاده از ارزیابی و بازخورد مستمر برای اصلاح و بهینه‌سازی تصمیمات مالی.
تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه	توانایی اتخاذ تصمیمات مالی مناسب در شرایط پیچیده و متغیر بازار سرمایه.

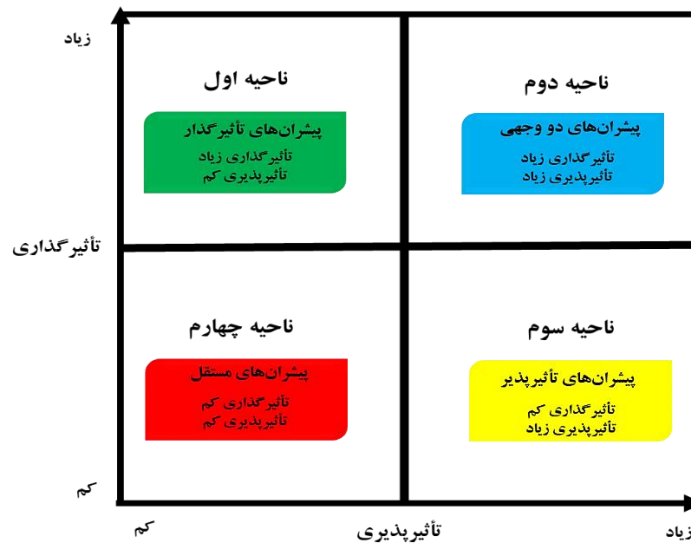
از همین رو، ارتباط بالفعل و بالقوه بین پیشران‌ها در ماتریس اثرات متقابل ساختاری در این پژوهش ۸×۸ بوده و مطابق با شکل ۱ است.

شکل ۲- ماتریس اولیه اثرات متقابل ساختاری پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران.
Figure 2- Initial structural cross-impact matrix of the drivers enhancing decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market.

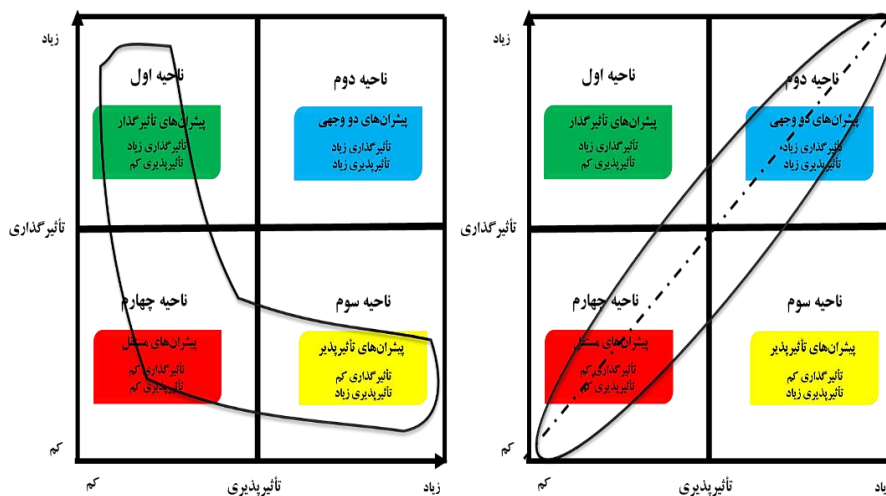
قبل از تحلیل اطلاعات باید بیان کرد که هر یک از پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران مطابق با ماتریس اثرات متقابل ساختاری بر اساس شکل ۳ در یک قسمت از ماتریس قرار می‌گیرند. بر اساس شکل ۳ پیشران‌های قرار گرفته در ناحیه اول ماتریس دارای بیشترین تأثیرگذاری (نفوذ) و کمترین تأثیرپذیری (وابستگی) بوده و به‌عنوان متغیرهای تأثیرگذار (نفوذی) شناخته می‌شوند؛ همچنین،

پیشران‌های قرار گرفته در ناحیه دوم ماتریس دارای بیشترین تاثیرگذاری (نفوذ) و بیشترین تاثیرپذیری (وابستگی) بوده و به‌عنوان متغیرهای دووجهی (پیوندی) شناخته می‌شوند. همچنین، پیشران‌های قرار گرفته در ناحیه سوم ماتریس دارای کمترین تاثیرگذاری (نفوذ) و بیشترین تاثیرپذیری (وابستگی) بوده و با عنوان متغیرهای وابسته (اثربخیز) شناخته می‌شوند؛ و در نهایت، پیشران‌های قرار گرفته در ناحیه چهارم ماتریس دارای کمترین تاثیرگذاری (نفوذ) و کمترین تاثیرپذیری (وابستگی) بوده و به‌عنوان متغیرهای مستقل (حذف شونده) شناخته می‌شوند [32].

شکل ۳- شماتیک پراکندگی پیشران‌ها در ماتریس اثرات متقابل ساختاری بر اساس تاثیرگذاری و تاثیرپذیری.
Figure 3- Schematic of the distribution of factors in the structural interaction matrix based on influence and influenceability.

همچنین، نحوه توزیع و پراکندگی پیشران‌ها در ماتریس اثرات متقابل ساختاری نشان‌دهنده میزان پایداری یا ناپایداری سیستم است. بر اساس شکل ۴، در سیستم‌های پایدار، پراکندگی پیشران‌ها به شکل L بوده که بیانگر تاثیرگذاری بالای برخی پیشران‌ها و پایداری کلی سیستم است. در این سیستم، جایگاه هر یک از پیشران‌ها به‌طور دقیق مشخص شده و نقش آن‌ها به‌وضوح قابل تشخیص است. در مقابل، در سیستم‌های ناپایدار، وضعیت پیچیده‌تر بوده و متغیرها به‌صورت پراکنده در امتداد محور قطری صفحه توزیع ماتریس اثرات متقابل ساختاری شده‌اند [33].

شکل ۴- شماتیک پراکندگی پیشران‌ها در ماتریس اثرات متقابل ساختاری بر اساس پایداری و ناپایداری سیستم.
Figure 4- Schematic of the distribution of factors in the structural interaction matrix based on the stability and instability of the system.

۴- یافته‌های پژوهش

مطابق با شکل ۲، ماتریس اثرات متقابل ساختاری بر اساس پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در قالب فرمی در اختیار خبرگان موردنظر قرار داده شد و این خبرگان بر اساس طیف امتیازبندی میزان اثرگذاری (نفوذ) و اثربخیزی (وابستگی)

بین پیشران‌ها را تعیین نمودند و سپس با تشکیل ماتریس اثرات متقابل، روابط بین پیشران‌ها در محیط نرم‌افزار میک‌مک تحلیل گردید. نتایج حاصل از پردازش مقدماتی داده‌ها در ماتریس در جدول ۳ و درجه مطلوبیت و بهینه‌شدگی ماتریس در جدول ۴ قابل‌نمایش است.

جدول ۳- ویژگی‌های ماتریس اثرات مستقیم و مستقیم بالقوه.

Table 3- Characteristics of the direct and potential direct effects matrix.

شاخص	ابعاد ماتریس	تعداد تکرار	تعداد صفر	تعداد یک	تعداد دو	تعداد سه	جمع	درجه پرشدگی
مقدار	8×8	2	11	34	16	3	53	85%

جدول ۴- درجه مطلوبیت و بهینه‌شدگی ماتریس.

Table 4- Degree of suitability and optimization of the matrix.

چرخش	تاثیرگذاری (نفوذ)	تاثیرپذیری (وابستگی)
1	99%	97%
2	100%	100%

بر اساس جدول ۳، درجه پرشدگی ماتریس برابر با ۸۵٪ است که بیانگر میزان تاثیرگذاری پیشران‌ها موثر انتخاب‌شده بر یکدیگر است. همچنین بر اساس جدول ۴، ماتریس تحلیل اثرات پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران، با استفاده از شاخص‌های آماری و دو بار چرخش داده‌ها، از مطلوبیت و بهینگی ۱۰۰٪ برخوردار بوده که نشان‌دهنده مناسب بودن ابزار پژوهش (پایایی مناسب) است. لازم به ذکر است که روایی (صوری و محتوایی) ابزار پژوهش (ماتریس اثرات متقابل ساختاری) توسط خبرگان یعنی اساتید دانشگاهی و مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران مورد تایید است.

۴-۱- تعیین میزان اثرگذاری و اثرپذیری متغیرها

میزان اثرگذاری یک پیشران بر سایر پیشران‌ها را از حاصل جمع سطرهای ماتریس و میزان اثرپذیری یک پیشران از سایر پیشران‌ها شناسایی شده، از حاصل جمع ستون‌های ماتریس در جدول ۵ تشریح شده است.

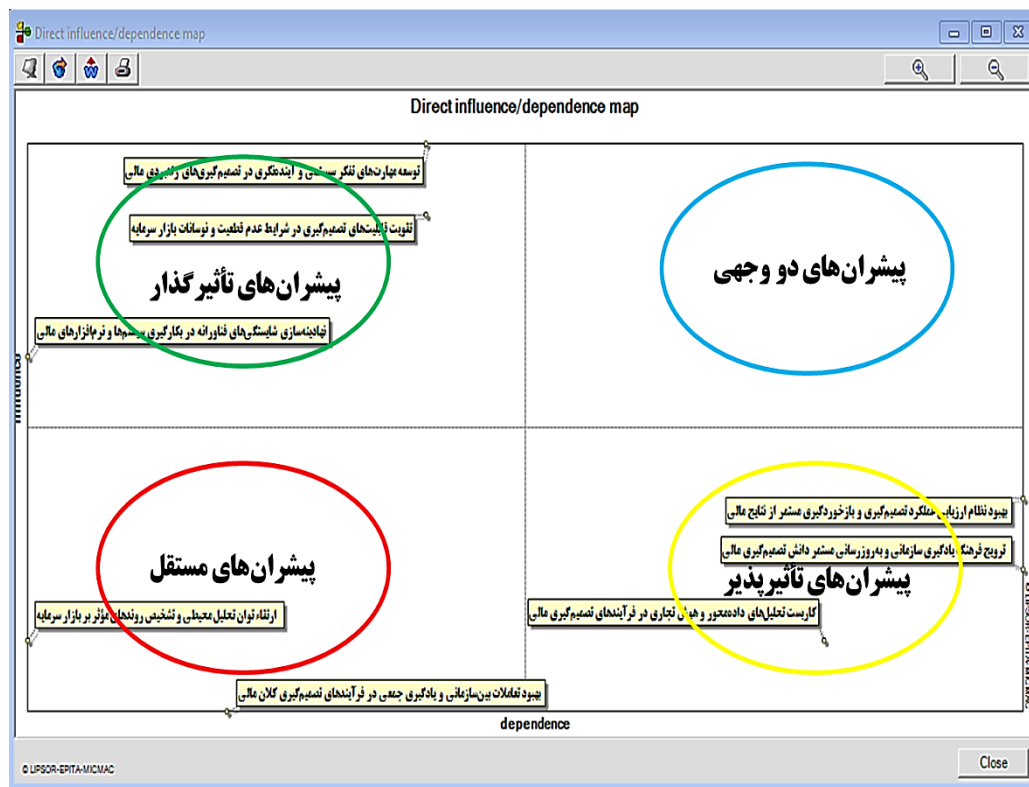
جدول ۵- میزان اثرگذاری و اثرپذیری پیشران‌های پژوهش.

Table 5- Effectiveness and impact of indicators.

ردیف	پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران	علامت اختصاری	تعداد امتیاز کل سطرها (تاثیرگذاری)	تعداد امتیاز کل ستون‌ها (تاثیرپذیری)
1	کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی	P1	7	11
2	توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی	P2	14	9
3	نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناورانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی	P3	11	7
4	ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی	P4	8	12
5	بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی	P5	6	8
6	ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه	P6	7	7
7	بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی	P7	9	12
8	تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه	P8	13	9
	جمع کل	-	75	75

۴-۲- ماتریس اثر وابستگی مستقیم

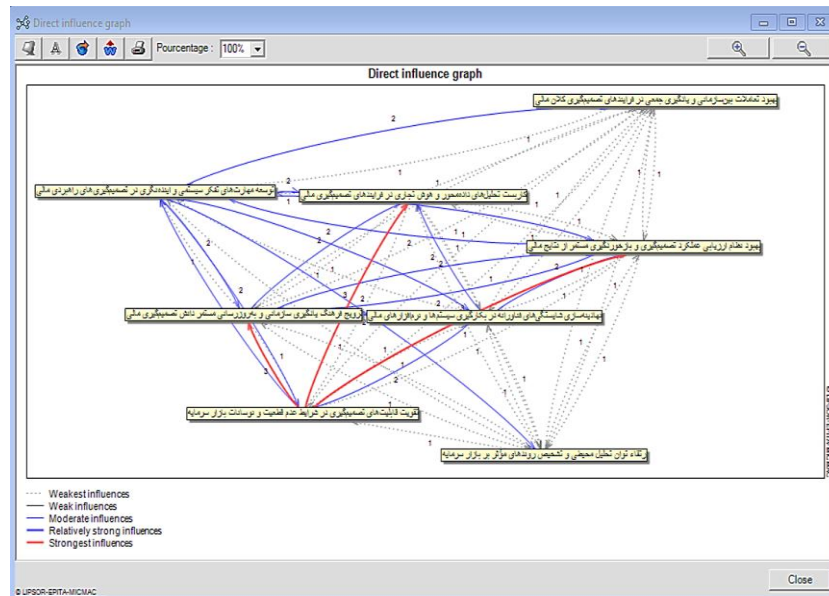
ماتریس اثرات متقابل ساختاری دارای چهار نوع ماتریس تأثیرات مستقیم، تأثیرات غیرمستقیم، تأثیرات مستقیم بالقوه، تأثیرات غیرمستقیم بالقوه است. اولین تحلیل ماتریس اثرات متقابل ساختاری در نرم‌افزار میک‌مک با شروع از ماتریس انجام می‌گیرد؛ که فقط شامل روابط فعلی میان متغیرها بوده و در برگرنده متغیرهای متقابل ساختاری (پیشران‌ها) است. در واقع، امتیاز خبرگان به‌صورت مستقیم در ماتریس اثرات متقابل ساختاری وارد می‌شود؛ و سپس ماتریس تأثیرات غیرمستقیم متناظر با ماتریس تأثیرات مستقیم است که توسط نرم‌افزار با تکرار پی‌درپی تعداد چرخش‌ها تقویت شده است. افزون بر این، دو ماتریس تأثیرات مستقیم بالقوه و تأثیرات غیرمستقیم بالقوه نیز با تخصیص یک مقدار متناظر به مقادیر تعریف‌شده در به‌دست می‌آیند که شامل تأثیرگذاری (نفوذ) و تأثیرپذیری (وابستگی) برای اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران است [34]. در شکل ۵ نیز ماتریس اثر وابستگی مستقیم بر اساس تحلیل میک‌مک نیز به‌دست آمده است.

شکل ۵- ماتریس اثر وابستگی مستقیم.
Figure 5- Direct dependency effect matrix.

همان‌طور که در شکل ۵ نشان داده شده شماتیک پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در وضعیت پایدار بوده، به‌طوری‌که قرارگیری پیشران‌ها از نظر پراکندگی تأثیرگذاری (نفوذ) و تأثیرپذیری (وابستگی) به شکل کاملاً واضح در حالت L و در سه ناحیه پیشران‌های تأثیرگذار (نفوذ)، تأثیرپذیر (وابسته) و مستقل (حذف‌شونده) پراکنده شده‌اند؛ بنابراین، در این سیستم، جایگاه هر یک از پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران به‌طور دقیق مشخص شده و نقش آن‌ها به‌وضوح قابل تشخیص است.

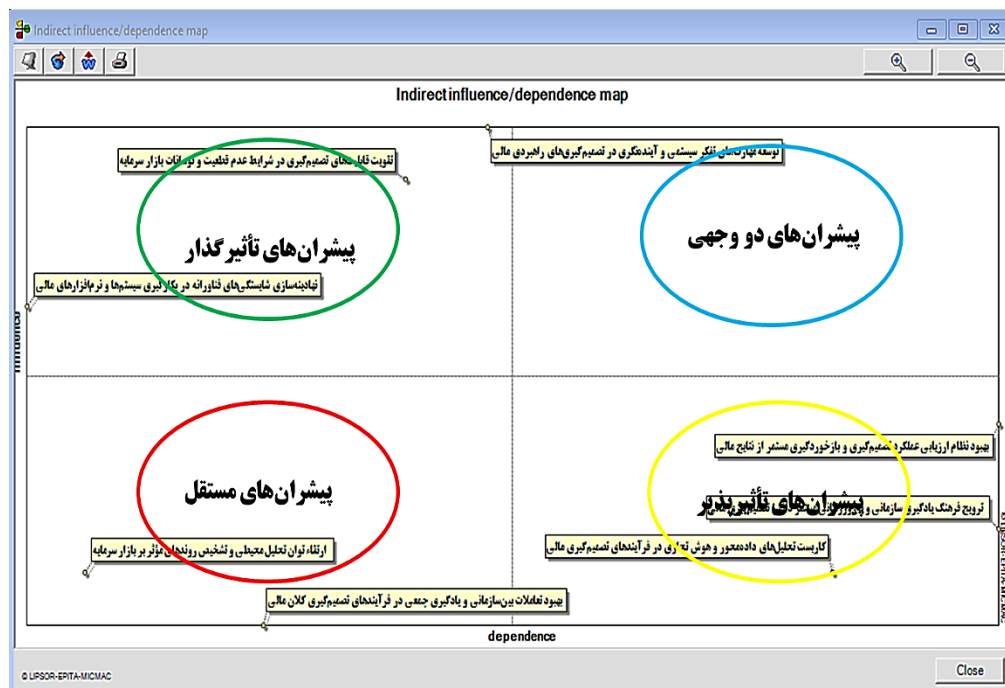
همچنین، در شکل ۶ ارتباط بین پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در سطح پوشش ۱۰۰٪ نمایش داده شده است که تنها روابط مستقیم بین پیشران‌ها را نشان داده است. در این شکل تأثیر زیاد (خطوط قرمز)، متوسط (خطوط آبی)، کم (خطوط مشکی) و خیلی کم (خطوط نقطه‌چین) به آن‌ها تعلق گرفته است.

شکل ۶- روابط مستقیم بین پیشروان‌ها با پوشش ۱۰۰٪.
Figure 6- Direct relationships among the drivers with 100% coverage.

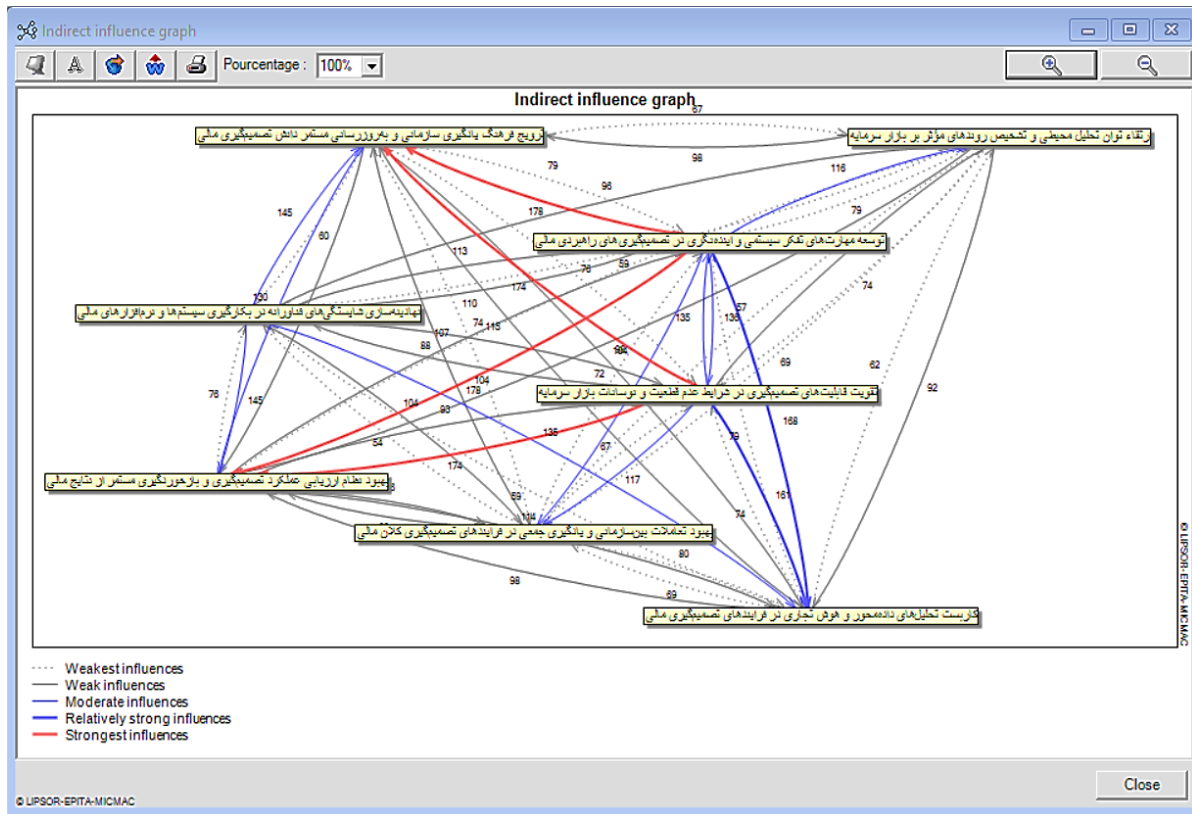
۴-۳- ماتریس اثر وابستگی غیرمستقیم

همان‌طور که قبلاً اشاره شد ماتریس تاثیرات غیرمستقیم متناظر با ماتریس تاثیرات مستقیم است که توسط نرم‌افزار با تکرار پی‌درپی (تعداد چرخش‌ها) تقویت شده است. در شکل ۷ ماتریس اثر وابستگی غیرمستقیم پیشروان‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران نمایش داده شده است.

شکل ۷- ماتریس اثر وابستگی غیرمستقیم.
Figure 7- Indirect dependency effect matrix.

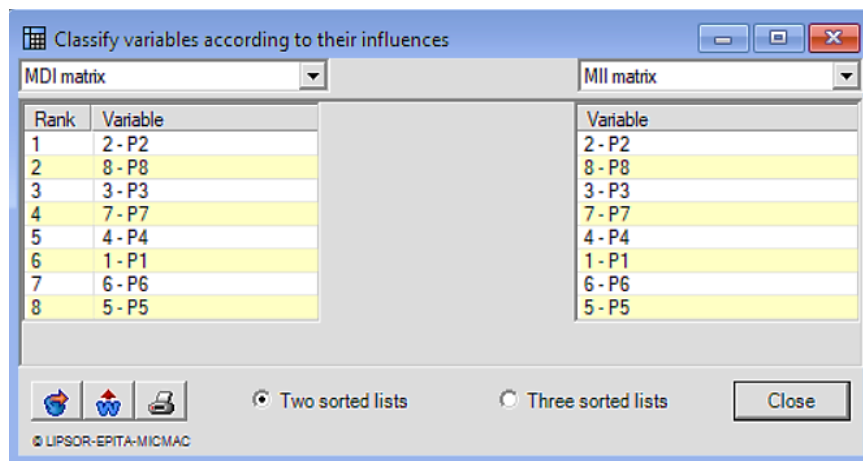
در شکل ۸ روابط غیرمستقیم پیشروان‌ها در سطح پوشش ۱۰۰٪ نمایش داده شده است که تنها روابط غیرمستقیم بین پیشروان‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران را که نشان می‌دهد. در این شکل تاثیر زیاد (خطوط قرمز)، متوسط (خطوط آبی)، کم (خطوط مشکی) و خیلی کم (خطوط نقطه‌چین) به آن‌ها تعلق گرفته است.

شکل ۸- روابط غیرمستقیم بین پیشران‌ها با پوشش ۱۰۰٪.

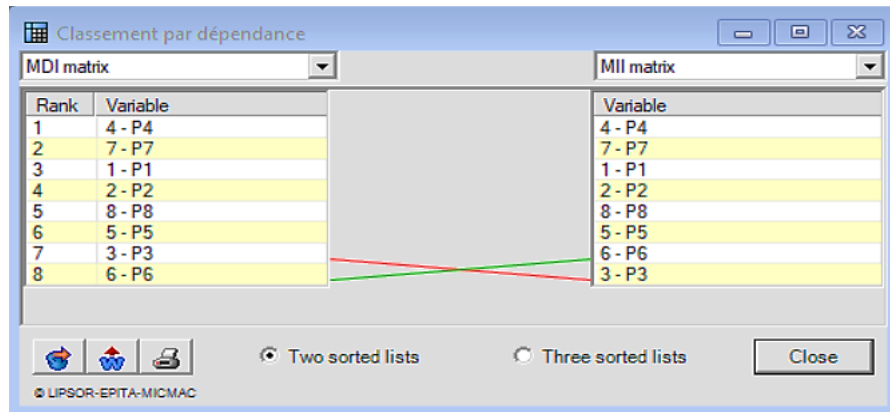
Figure 8- Indirect relationships among the drivers with 100% coverage.

در نهایت، بر اساس تحلیل ماتریس اثرات متقابل ساختاری، روابط مستقیم و غیرمستقیم پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در نرم‌افزار میک‌مک، به اولویت‌بندی این پیشران‌ها می‌پردازیم. در شکل ۹ اولویت‌بندی پیشران‌ها بر اساس روابط مستقیم و غیرمستقیم بین پیشران‌ها به تفکیک تاثیرگذاری (نفوذ) و در شکل ۱۰ نیز اولویت‌بندی پیشران‌ها بر اساس روابط مستقیم و غیرمستقیم بین پیشران‌ها به تفکیک تاثیرپذیری (وابستگی) مشخص شده است.

شکل ۹- اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران بر اساس روابط مستقیم و غیرمستقیم بین پیشران‌ها به تفکیک تاثیرگذاری (نفوذ).

Figure 9- Prioritization of the drivers enhancing decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market based on direct and indirect relationships among factors by influence (influence).

شکل ۱۰- اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران بر اساس روابط مستقیم و غیرمستقیم بین پیشران‌ها به تفکیک تاثیرپذیری (وابستگی).

Figure 10- Prioritization of the Drivers Enhancing Decision-Making Competencies of Managers in Financial Institutions of Iran's Capital Market Based on Direct and Indirect Relationships Among Factors by Dependence (dependence).

در جدول‌های ۶ و ۷ به ترتیب نیز اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران بر اساس بیشترین تاثیرگذاری (نفوذ) و تاثیرپذیری (وابستگی) در میک‌مک به تفکیک آورده شده است.

جدول ۶- اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران به تفکیک تاثیرگذاری (نفوذ).
Table 6- Prioritization of the Drivers enhancing decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market by influence (influence).

اولویت‌بندی پیشران‌ها بر اساس تاثیرگذاری (نفوذ)		علامت	امتیاز نهایی به‌دست آمده	
		اختصاری	تاثیرگذاری	تاثیرگذاری
			مستقیم	غیر مستقیم
توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی	P2		1866	1772
تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه	P8		1733	1678
نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناورانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی	P3		1466	1449
بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی	P7		1200	1237
ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی	P4		1066	1048
کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی	P1		933	969
ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه	P6		933	969
بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی	P5		800	874

جدول ۷- اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران به تفکیک تاثیرپذیری (وابستگی).

Table 7- Prioritization of the drivers enhancing decision-making competencies of managers in financial institutions of Iran's capital market by dependence (dependence).

اولویت‌بندی پیشران‌ها بر اساس تاثیرپذیری (وابستگی)		علامت اختصاری	امتیاز نهایی به‌دست آمده
		تاثیرپذیری	تاثیرپذیری غیر مستقیم
ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی	P4	1600	1560
بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی	P7	1600	1560
کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی	P1	1466	1454
توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی	P2	1200	1234
تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه	P8	1200	1181
بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی	P5	1066	1091
نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناورانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی	P3	933	977
ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه	P6	933	940

مطابق با یافته‌ها و تحلیل روابط مستقیم و غیرمستقیم بین پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران مشاهده می‌شود که پیشران‌های توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی، تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه، نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناوریانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی به‌عنوان پیشران‌های تاثیرگذار هستند. همچنین، مشاهده می‌شود که پیشران‌های بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی، ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی، کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی به‌عنوان پیشران‌های تاثیرپذیر هستند. در نهایت، مشاهده می‌شود که پیشران‌های ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه، بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی به‌عنوان پیشران‌های مستقل هستند.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف شناسایی و اولویت‌بندی پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی انجام شد. در همین راستا، با استفاده از تحلیل ماتریس اثرات متقابل ساختاری با رهیافت آینده‌نگاری راهبردی، هشت مورد از پیشران‌های بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی شناسایی شد و بر اساس نظر خبرگان شامل اساتید دانشگاهی و مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران اولویت‌بندی شدند. انتظار می‌رود که مدیران و رهبران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در چارچوبی به عملیاتی‌سازی این پیشران‌ها بر اساس اولویت تعیین‌شده، در جهت بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران بپردازند.

در وهله اول، یافته‌های این پژوهش نشان داد که پیشران‌های توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی، تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه، نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناوریانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی به‌عنوان پیشران‌های تاثیرگذار در بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران هستند. به این معنا که این پیشران‌ها از قدرت تاثیرگذاری به‌شدت بالایی در برابر سایر پیشران‌های شناسایی‌شده، دارند. به‌عبارت دیگر، میزان تاثیرگذاری این پیشران‌ها، موجب می‌شود که قابلیت به‌شدت بالایی جهت پایداری سیستم ایفا نمایند. بر همین اساس، می‌توان استنباط نمود که پیشران توسعه مهارت‌های تفکر سیستمی و آینده‌نگری در تصمیم‌گیری‌های راهبردی مالی یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای ارتقای شایستگی مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران است. این مهارت‌ها به مدیران کمک می‌کند تا روابط پیچیده میان متغیرهای اقتصادی، سیاسی و فناوریانه را درک کرده و اثرات متقابل تصمیمات خود را در سطح کلان بسنجند. افزون بر این، تفکر سیستمی با ایجاد نگرش شبکه‌ای و جلوگیری از تصمیمات جزیره‌ای، به هم‌افزایی میان واحدهای مختلف سازمانی منجر می‌شود. در واقع، آینده‌نگری نیز با بهره‌گیری از ابزارهایی چون تحلیل روند، سناریوسازی و شبیه‌سازی، قدرت پیش‌بینی تحولات بازار را افزایش می‌دهد. لذا، این دو مهارت در کنار هم موجب می‌شوند تصمیمات مالی از حالت واکنشی و کوتاه‌مدت به تصمیمات استراتژیک و پایدار تبدیل شوند. از طرفی، مدیرانی که نگاه سیستمی دارند، قادرند تاثیر تصمیمات خود بر ذی‌نفعان مختلف را بسنجند. از سوی دیگر، آینده‌نگری به آن‌ها کمک می‌کند در برابر نوسانات و تغییرات محیطی، رویکردی چابک و سازگار اتخاذ کنند. توسعه این مهارت‌ها مستلزم آموزش هدفمند، تجربه‌محوری و فرهنگ سازمانی یادگیرنده است. در نهایت، چنین مدیرانی می‌توانند تعادل میان ثبات و نوآوری در تصمیم‌گیری‌های مالی را برقرار کنند. از طرفی، پیشران تقویت قابلیت‌های تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت و نوسانات بازار سرمایه، یکی از کلیدی‌ترین مولفه‌های بهسازی شایستگی‌های مدیران مالی است. بازار سرمایه ایران با چالش‌هایی چون تحریم، نوسانات ارزی و بی‌ثباتی سیاست‌های کلان اقتصادی مواجه است که تصمیم‌گیری را به فرایندی پیچیده و پرریسک تبدیل می‌کند. در چنین فضایی، مدیران باید بتوانند با رویکردی علمی و تحلیلی، ریسک‌ها را شناسایی و مدیریت کنند. لذا، به‌کارگیری ابزارهایی مانند تحلیل سناریو، شبیه‌سازی تصمیم و مدیریت سبد ریسک، می‌تواند قدرت واکنش موثر به نوسانات را افزایش دهد. در کنار این، تقویت تصمیم‌گیری گروهی و بهره‌گیری از هوش جمعی نیز میزان دقت و پایداری تصمیمات را بالا می‌برد. توان تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت، بیش از آنکه به پیش‌بینی دقیق آینده وابسته باشد، به ایجاد انعطاف در راهبردها و سنجش پیامدهای احتمالی مرتبط است. چنین شایستگی‌هایی، مدیران را در مواجهه با تغییرات شدید بازار سرمایه توانمند و چابک می‌سازد. در نهایت، پیشران نهادینه‌سازی شایستگی‌های فناوریانه در به‌کارگیری سیستم‌ها و نرم‌افزارهای مالی، عاملی حیاتی برای ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی است. در عصر تحول دیجیتال، تصمیم‌گیری موثر بدون اتکا به ابزارهای فناوریانه ممکن نیست. مدیران باید توانایی کار با سامانه‌های هوش تجاری، تحلیل داده‌های بزرگ و پلتفرم‌های مدیریت دارایی و ریسک را داشته باشند. این امر نه تنها دقت تصمیم‌گیری را افزایش می‌دهد بلکه سرعت واکنش سازمان به تغییرات بازار را نیز بهبود می‌بخشد. نهادینه‌سازی این شایستگی‌ها مستلزم آموزش مداوم،

فرهنگ‌سازی دیجیتال و حمایت ساختاری از نوآوری فناورانه است. از سوی دیگر، مدیرانی که درک عمیقی از فناوری دارند، بهتر می‌توانند میان هزینه و فایده سرمایه‌گذاری‌های فناورانه توازن برقرار کنند. همچنین، به‌کارگیری فناوری‌های نوین موجب شفافیت بیشتر در تصمیم‌گیری و کاهش خطای انسانی می‌شود. در نهایت، نهادهای مالی با مدیران فناورمحور، توان رقابتی بالاتری در اکوسیستم مالی نوین خواهند داشت. یافته‌های این بخش با یافته‌های پژوهش گونزالس-گارسیا و همکاران [24] همخوانی دارد.

در وهله دوم، یافته‌های این پژوهش نشان داد که پیشران‌های بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی، ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی، کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی به‌عنوان پیشران‌های تأثیرپذیر در بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران هستند. به این معنا که این پیشران‌ها از قدرت تأثیرپذیری به‌شدت بالایی در برابر سایر پیشران‌های شناسایی‌شده، دارند. به‌عبارت دیگر، میزان تأثیرپذیری این پیشران‌ها، موجب می‌شود که در جهت پایداری سیستم تحت تأثیر سایر پیشران‌ها نقش خود را ایفا نمایند. بر همین اساس، می‌توان استنباط نمود که پیشران بهبود نظام ارزیابی عملکرد تصمیم‌گیری و بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی، از پیشران‌های اصلی بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران است. این پیشران به مدیران امکان می‌دهد تا اثربخشی تصمیمات خود را بر مبنای شاخص‌های عینی و داده‌محور بسنجند. همچنین، با طراحی سیستم‌های ارزیابی جامع، می‌توان نقاط قوت و ضعف فرایند تصمیم‌گیری را شناسایی و اصلاحات لازم را اعمال کرد. افزون بر این، بازخوردگیری مستمر از نتایج مالی نیز به مدیران کمک می‌کند چرخه یادگیری و بهبود مستمر را فعال نگه دارند. در واقع، تصمیم‌گیری زمانی موثر است که بازتاب پیامدهای آن در سیستم به‌سرعت و دقت مورد تحلیل قرار گیرد. استفاده از داشبوردهای تحلیلی، گزارش‌های عملکرد بالادرنگ و الگوریتم‌های هشداردهنده می‌تواند این هدف را محقق سازد. چنین نظامی، شفافیت، پاسخگویی و کارآمدی تصمیمات مالی را ارتقا می‌دهد. در نهایت، سازمان‌هایی که فرهنگ بازخورد را نهادینه می‌کنند، در مواجهه با اشتباهات و تغییرات محیطی از انعطاف و بلوغ بالاتری برخوردار خواهند بود. از طرفی، پیشران ترویج فرهنگ یادگیری سازمانی و به‌روزرسانی مستمر دانش تصمیم‌گیری مالی، زیربنای توسعه شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیریتی در نهادهای مالی بازار سرمایه ایران است. در محیط پویای بازار سرمایه، دانش مالی به‌سرعت تغییر می‌کند و تصمیم‌گیری موثر نیازمند به‌روزرسانی مداوم مهارت‌ها و بینش‌هاست. نهادهایی که فرهنگ یادگیری را تقویت می‌کنند، خطا را فرصتی برای رشد می‌دانند نه تهدیدی برای جایگاه سازمانی. لذا، ایجاد ساختارهایی چون جامعه‌های یادگیری، کارگاه‌های بازناندیشی و برنامه‌های مربی‌گری می‌تواند این فرهنگ را تقویت کند. در این رویکرد، یادگیری از تجربه‌های واقعی بازار و تحلیل تصمیمات گذشته، ارزشمندترین منبع دانش است؛ بنابراین، یادگیری سازمانی، تصمیم‌گیری را از سطح فردی به سطح جمعی ارتقا می‌دهد و پویایی فکری نهاد مالی را تضمین می‌کند. در نهایت، پیشران کاربست تحلیل‌های داده‌محور و هوش تجاری در فرایندهای تصمیم‌گیری مالی، رویکردی تحول‌آفرین در ارتقای شایستگی مدیران نهادهای مالی محسوب می‌شود. تصمیم‌گیری مبتنی بر داده، دقت و عینیت تحلیل‌های مالی را افزایش می‌دهد و از سوگیری‌های ذهنی می‌کاهد. همچنین، استفاده از ابزارهای هوش تجاری و تحلیل داده‌های بزرگ، امکان شناسایی الگوها، روندها و ناهنجاری‌های بازار را فراهم می‌سازد. لذا، مدیران با تکیه بر این تحلیل‌ها می‌توانند راهبردهای سرمایه‌گذاری، تخصیص منابع و مدیریت ریسک را بهینه کنند. از سوی دیگر، داده‌محوری موجب شفافیت بیشتر و ارتقای پاسخگویی در نظام تصمیم‌گیری می‌شود. برای تحقق این پیشران، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های داده، آموزش تحلیل‌گران و ارتقای سواد داده‌ای مدیران ضروری است. در نهایت، نهادهای مالی که تصمیمات خود را بر مبنای داده اتخاذ می‌کنند، از چابکی و کارآمدی بیشتری در فضای رقابتی بازار سرمایه برخوردار خواهند بود. یافته‌های این بخش با یافته‌های پژوهش هاشمیان و همکاران [23] همخوانی دارد.

در وهله آخر، یافته‌های این پژوهش نشان داد که پیشران‌های ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه، بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی به‌عنوان پیشران‌های مستقل در بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران هستند. به این معنا که این پیشران‌ها هم تأثیرگذاری پایین و هم تأثیرپذیری پایین به سایر پیشران‌ها دارند و می‌توان پس از توجه به پیشران‌های مهم با اولویت پایین‌تر موردتوجه قرار گیرند یا اینکه به‌طور کامل حذف شوند. به‌عبارت دیگر، میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پایین این پیشران‌ها، موجب می‌شود که در جهت پایداری یا ناپایداری سیستم نقشی را ایفا نمایند. بر همین اساس، می‌توان استنباط نمود که پیشران ارتقا توان تحلیل محیطی و تشخیص روندهای موثر بر بازار سرمایه، یکی از عوامل کلیدی در تصمیم‌گیری هوشمندانه مدیران مالی است. در واقع، بازار سرمایه در تعامل با متغیرهای کلان اقتصادی، سیاسی، فناورانه و بین‌المللی قرار دارد و شناخت این عوامل برای تصمیم‌گیری دقیق ضروری است. از همین رو، مدیران باید بتوانند با بهره‌گیری از ابزارهای پایش محیطی، داده‌های متنوع را تحلیل و پیامدهای آن را برای راهبردهای مالی سازمان تبیین کنند. از طرفی، شناسایی روندهای نوظهور مانند تحولات فناوری مالی، تغییرات مقرراتی یا رفتار سرمایه‌گذاران خرد، از الزامات

حیاتی این پیش‌ران است. تقویت این توان، نیازمند ترکیب تحلیل کیفی و کمی و استفاده از مدل‌های پیش‌بینی است. همچنین، تحلیل محیطی مستمر به مدیران کمک می‌کند تا فرصت‌ها و تهدیدهای جدید را پیش از رقبا تشخیص دهند. در نهایت، مدیرانی که بینش محیطی بالاتری دارند، در طراحی تصمیمات استراتژیک مالی موفق‌تر عمل می‌کنند و نقش فعال‌تری در هدایت بازار خواهند داشت. از طرفی، پیش‌ران بهبود تعاملات بین‌سازمانی و یادگیری جمعی در فرایندهای تصمیم‌گیری کلان مالی، بستری حیاتی برای هم‌افزایی دانش و تجربه میان نهادهای مالی است. بازار سرمایه متشکل از بازیگران متعددی است که تصمیمات هر یک بر دیگری تاثیرگذار است؛ بنابراین، همکاری و تبادل دانش میان این نهادها می‌تواند کیفیت تصمیم‌گیری‌های کلان را بهبود بخشد. افزون بر این، یادگیری جمعی از طریق شبکه‌های همکاری، کمیته‌های تخصصی و نشست‌های تبادل تجربه، موجب غنای فکری و نوآوری در تصمیمات مالی می‌شود. این تعاملات همچنین از تکرار خطاهای مشابه در نهادهای مختلف جلوگیری می‌کند. همچنین، از منظر سیاست‌گذاری، ایجاد سازوکارهای نهادی برای هماهنگی و اشتراک داده‌ها ضروری است. لذا، تعاملات بین‌سازمانی موجب هم‌راستایی راهبردی و ثبات بیشتر در بازار سرمایه می‌شود. در نهایت، تصمیم‌گیری کلان مالی زمانی اثربخش است که حاصل خرد جمعی و هم‌افزایی سازمانی باشد، نه تصمیمات منفرد و جزیره‌ای. یافته‌های این بخش با یافته‌های پژوهش اسکاگرلوند و همکاران [25] همخوانی دارد.

بر اساس نتایج پژوهش، به مدیران و رهبران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران پیشنهاد می‌شود که:

۱. ایجاد سامانه‌های مدیریت ریسک و تحلیل سناریو ویژه نوسانات بازار ایران و آموزش مدیران در استفاده عملی از این ابزارها می‌تواند تصمیم‌گیری در شرایط پرابهام را تقویت کند. همچنین، برگزاری جلسات شبیه‌سازی بحران مالی و تمرین واکنش‌های سریع به تغییرات نرخ ارز و شاخص بورس، مهارت تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت را ارتقا می‌دهد.
۲. پیاده‌سازی برنامه‌های آموزش عملی و دوره‌های مهارت‌آموزی در استفاده از سامانه‌های هوش تجاری، تحلیل داده و نرم‌افزارهای مدیریت سرمایه برای مدیران، می‌تواند شایستگی فناورانه آن‌ها را تقویت کند. همچنین، ایجاد کارگروه‌های فناورانه داخلی برای حل مسایل واقعی سازمان، موجب نهادینه‌سازی مهارت‌ها در محیط کاری خواهد شد.
۳. طراحی داشبوردهای عملکرد تصمیم‌گیری با شاخص‌های کلیدی مالی و مدیریتی و اجرای جلسات بازخورد دوره‌ای برای مدیران، موجب افزایش شفافیت و ارتقای کیفیت تصمیمات می‌شود. ارزیابی مستمر تصمیمات گذشته و ارائه تحلیل اثرات آن‌ها به مدیران، چرخه یادگیری سازمانی را فعال می‌کند.
۴. راه‌اندازی تیم‌های تحلیل محیطی و رصد روندهای کلان اقتصادی، سیاسی و فناورانه در بازار سرمایه، به مدیران امکان می‌دهد تصمیمات راهبردی خود را بر پایه شواهد و داده‌های واقعی اتخاذ کنند. جلسات مستمر تحلیل روند و ارائه گزارش‌های محیطی، شایستگی تحلیل محیطی را نهادینه می‌کند.
۵. ایجاد شبکه‌های همکاری میان نهادهای مالی و برگزاری نشست‌های مشترک تحلیل و مرور تصمیمات کلان، موجب تقویت یادگیری جمعی و بهبود کیفیت تصمیم‌گیری می‌شود. همچنین، تدوین فرایندهای استاندارد تبادل اطلاعات و تجربیات بین سازمانی، هم‌افزایی دانش و تجربه را تضمین می‌کند.

بر اساس نتایج پژوهش، به محققان آتی پیشنهاد می‌شود که:

۱. پژوهشگران برای شناسایی پیش‌ران‌های شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران، با یک رویکرد ترکیبی به سایر شایستگی‌های مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران از قبیل شایستگی‌های رفتاری، اخلاقی، دیجیتالی و ... توجه ویژه‌ای داشته باشند.
۲. همچنین، پیشنهاد می‌شود که محققان با استفاده از داده‌های تجربی و مقایسه‌ای، بررسی کنند که چگونه بهسازی شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران در سازمان‌های مختلف تاثیرگذار بوده‌اند و این داده‌ها را برای توسعه چارچوب‌های نوین شایستگی‌های تصمیم‌گیری مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران استفاده نمایند.

تشکر و قدردانی

از تمام اساتید دانشگاه و مدیران نهادهای مالی بازار سرمایه ایران که با نویسندگان همکاری لازم را داشتند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع مالی

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله از هیچ منابع مالی جانبی حمایتی نداشته است.

تعارض با منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

منابع

- [1] Nadri, K., & Hosseini, S. M. (2015). The effect of protecting minority investors on the capital market value in selected countries by using panel data analysis; Corrective recommendations for Iran's laws and regulations. *Islamic finance researches" (IFR)*, 4(2), 159-186. (In Persian). https://ifr.isu.ac.ir/article_1730.html
- [2] Khakpour, H., Naderyan, A., Didekhani, H., & Khozain, A. (2022). Developing a model for supporting micro-investors in the Iranian capital market (with emphasis on financial institutions). *Journal of securities exchange*, 15(59), 333-358. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/1156652/en>
- [3] Adisaputra, A. K. (2023). Analysis of financial services authority employees' competence in the regulation and supervision of financial institutions. *JEMBA: journal of economics, management, business and accounting*, 1(1), 59-68. <https://doi.org/10.54783/jemba.v1i1.5>
- [4] Kichko, I., Parubets, O., Kholodnytska, A., Perminova, V., & Lytvyn, S. (2021). Formation of managerial competencies of managers and their impact on the competitiveness of the firm and the labor market in Ukraine. Financial and credit activity problems of theory and practice, 4(39), 284-293. (In Ukrainian). <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3402>
- [5] Kabuye, F., Nkundabanyanga, S. K., Opiso, J., & Nakabuye, Z. (2017). Internal audit organisational status, competencies, activities and fraud management in the financial services sector. *Managerial auditing journal*, 32(9), 924-944. <https://doi.org/10.1108/MAJ-09-2016-1452>
- [6] Köse, E., & Şencan, H. (2016). The effect of decision making competence on managerial performance. *International journal of commerce and finance*, 2(2), 1-12. <https://ijcf.ticaret.edu.tr/index.php/ijcf/article/view/36>
- [7] Rhouiri, M., Bensouda, M., & Meyabe, M. H. (2025). Green decision-making competencies in sustainable development: A systematic review. In *Building a green future through essential decision-making competencies* (pp. 471-490). IGI Global Scientific Publishing. <https://doi.org/10.4018/979-8-3373-0189-1.ch017>
- [8] Srdevic, B., & Srdevic, Z. (2024). Enhancing decision-making in water resources management: An innovative assessment of expert consistency and competence. *International journal of engineering science technologies*, 8(2), 12-30. <https://dx.doi.org/10.29121/ijoe.v8.i2.2024.584>
- [9] Belita, E., Squires, J. E., Yost, J., Ganann, R., Burnett, T., & Dobbins, M. (2020). Measures of evidence-informed decision-making competence attributes: A psychometric systematic review. *BMC nursing*, 19(1), 44. <https://doi.org/10.1186/s12912-020-00436-8>
- [10] de Bruin, W., Parker, A. M., & Fischhoff, B. (2020). Decision-making competence: More than intelligence? *Current directions in psychological science*, 29(2), 186-192. <https://doi.org/10.1177/0963721420901592>
- [11] Liang, Z., Howard, P., & Wollersheim, D. (2017). Assessing the competence of evidence-informed decision-making amongst health service managers. *Asia pacific journal of health management*, 12(3), 16-23. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/informit.348392054621286>
- [12] Lin, C., Liang, H., Su, T., & Tefera, M. A. (2022). Multi-criteria decision-making approach for analyzing competency model of technology managers. *Mathematical problems in engineering*, 2022(1), 1909851. <https://doi.org/10.1155/2022/1909851>
- [13] Mantel, S. P., Tatikonda, M. V., & Liao, Y. (2006). A behavioral study of supply manager decision-making: Factors influencing make versus buy evaluation. *Journal of operations management*, 24(6), 822-838. <https://doi.org/10.1016/j.jom.2005.09.007>
- [14] Strang, K. D., & Vajjhala, N. R. (2022). Testing risk management decision making competency of project managers in a crisis. *The journal of modern project management*, 10(1), 52-71. <https://doi.org/10.19255/JMPM02904>
- [15] Hawi, R. O., Alkhodary, D., & Hashem, T. (2015). Managerial competencies and organizations performance. *International journal of management sciences*, 5(11), 723-735. https://www.researchgate.net/profile/Tareq-Hashem/publication/281827831_Managerial_Competencies_and_Organizations_Performance/links/55f9d86108aeba1d9f2248ca/Managerial-Competencies-and-Organizations-Performance.pdf
- [16] Pugliese, D., & Senna, H. (2018). Business decision making: Studying the competence of leaders. *Journal of business \ projects/revista de gestão e projetos*, 9(2), 1-19. <https://doi.org/10.5585/gep.v9i2.640>
- [17] Wesselink, R., Blok, V., van Leur, S., Lans, T., & Dentoni, D. (2015). Individual competencies for managers engaged in corporate sustainable management practices. *Journal of cleaner production*, 106, 497-506. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.10.093>
- [18] Guggenberger, M., & Rohlfing-Bastian, A. (2016). Delegation of strategic decision-making authority to middle managers. *Journal of management control*, 27(2), 155-179. <https://doi.org/10.1007/s00187-015-0223-0>
- [19] Graham, J. R., Harvey, C. R., & Puri, M. (2015). Capital allocation and delegation of decision-making authority within firms. *Journal of financial economics*, 115(3), 449-470. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2014.10.011>
- [20] Galeazzo, A., Furlan, A., & Vinelli, A. (2021). The role of employees' participation and managers' authority on continuous improvement and performance. *International journal of operations & production management*, 41(13), 34-64. <https://doi.org/10.1108/IJOPM-07-2020-0482>
- [21] Clifford, K. R., Cravens, A. E., & Knapp, C. N. (2022). Responding to ecological transformation: mental models, external constraints, and manager decision-making. *BioScience*, 72(1), 57-70. <https://doi.org/10.1093/biosci/biab086>

- [22] Shahsavari, Y., Farkish, H., & Rouhi, E. (2023). Studying the approach and role of self-regulatory institutions of the Iranian capital market in the country's economic development. *The 8th international conference on jurisprudence, law, advocacy and social sciences*, Hamedan, Iran. Civilica. **(In Persian)**. <https://civilica.com/doc/2154846/>
- [23] Hashemian, F., Abbaspour, A., Rahimian, H., Delavar, A., & Ghiasi, S. (2017). Identifying factors affecting competency improvement of managers. *Management and development process*, 30(3), 161-180. **(In Persian)**. <http://jmdp.ir/article-1-2499-en.html>
- [24] Gonzalez-Garcia, A., Marques-Sanchez, P., Pinto-Carral, A., Leiros-Rodriguez, R., Perez-Rivera, J., & Perez-González, S. (2025). Characterizing the decision-making competency of nurse managers: A scoping review. *Journal of nursing management*, 2025(1), 2771210. <https://doi.org/10.1155/jonm/2771210>
- [25] Skagerlund, K., Forsblad, M., Tinghög, G., & Västfjäll, D. (2022). Decision-making competence and cognitive abilities: Which abilities matter? *Journal of behavioral decision making*, 35(1), e2242. <https://doi.org/10.1002/bdm.2242>
- [26] Nazhmiddinova, M. (2025). Decision-making competence in non-structured and novel situations: A behavioral perspective. *International multidisciplinary journal of research and development*, 1(4), 82-84. <https://inlibrary.uz/index.php/imjrd/article/view/101347>
- [27] Hamzavi, H., Salehi Sadaghyani, J., & Najafi, F. (2025). Identifying and ranking the drivers of optimization and development of environmental performance of oil and gas refineries in the Republic of Iran with a strategic foresight approach. *Quarterly journal of urban management and environmental engineering*, 3(1), 34-55. **(In Persian)**. <https://civilica.com/doc/2332988/>
- [28] Borj, K. B., Hamzavi, H., & Jamali, M. A. (2024). Identifying and prioritizing drivers for optimizing the sustainable value chain of Iran's petrochemical industry with a strategic foresight approach. *Journal of strategic value chain management*, 1(3), 1-26. **(In Persian)**. <https://www.sid.ir/paper/1537834/en>
- [29] Hamzavi, H., Hemmatifar, M., & Hosseini, S. M. (2025). Identifying and prioritizing strategic drivers for developing behavioral competencies of Generation Z employees in government organizations with a futures research approach intellectual capital. *Journal of comparative public administration*, 3(1), 15-39. **(In Persian)**. https://cpa.uma.ac.ir/article_3874_55991486d0ca76b036cb4f9b7a969dff.pdf
- [30] Salehi Sadaghyani, J., Hamzavi, H., & Asadi, F. (2025). Identifying and ranking the drivers for improving the human capital performance evaluation system in government organizations in the republic of Iran. *Modern research in performance evaluation*, 4(2), 156-176. **(In Persian)**. <https://doi.org/10.22105/mrpe.2025.509270.1149>
- [31] Eshaghi Gordji, M., Zarei, A. A., Hamzavi, H., Asadbak, M., & Mohammadi Shir Kalai, H. A. (2024). Prioritizing environmental policy issues of the islamic republic of Iran. *Governance and development journal*, 4(1), 74-92. **(In Persian)**. <https://doi.org/10.22111/jipaa.2024.447250.1166>
- [32] Rezaei Manesh, B., Hamzavi, H., & Hosseini, S. M. (2025). Identifying and prioritizing drivers for optimizing sustainable performance of oil, gas, and petrochemical organizations with a futures research approach. *Modern research in performance evaluation*, 4(1), 11-26. <https://doi.org/10.22105/mrpe.2025.506185.1146>
- [33] Hamzavi, H., Salehi Sadaghyani, J., & Azarpara, R. (2025). Identifying and ranking the drivers for improving and developing the application of artificial intelligence in the Iranian oil and gas industry value chain. *Strategic value chain management*, 2(1), 59-85. **(In Persian)**. <https://doi.org/10.22075/svcm.2025.38434.1033>
- [34] Rahimpour, H., Hamzavi, H., & Zarjou, S. (2025). Drivers of improvement and development of sustainable human resource management: A strategic foresight approach. *The second national conference on sustainable human resource management*, Babolsar, Iran. Civilica. **(In Persian)**. <https://civilica.com/doc/2314072/>